

SPIS TREŚCI

SŁOWO WSTĘPNE	7
I ZAGADKA SFINKSA I HIEROGLIFÓW	11
ROZWÓJ BADAŃ NAD SZTUKĄ EGIPSKĄ	

Sredniowieczne legendy o piramidach. Kto był ojcem historii sztuki egipskiej? Bonaparte i Denon. Założenie Institut d'Egypte i wyprawa Desaix'a do Górnego Egiptu. Denon odkrywa sztukę egipską. Champollion odczytuje hieroglify. Egiptologia. Ryszard Lepsius. Historia sztuki egipskiej w czasach nowszych. Gaston Maspero i Fryderyk von Bissing. Odkrywczy charakter hipotez Jana Capart i Henryka Schäfera

II ŻYCIE NAD NILEM	25
KRAJ I LUDZIE	

Herodot i Amru mieli rację. Nil tworzy i reguluje życie w Egipcie. Sadd el-Aali, nowa tama pod Asuanem. Tragedia Nubii. Wykopalska i demontaż świątyń nubijskich. Prace archeologów polskich. W Egipcie nie ma krokodyli i nie rosną papirusy. Klimat kraju w okresie przedhistorycznym. Rolnictwo i hodowla. Niedostatki drewna i obfitość minerałów. Od wspólnoty pierwotnej do dwu państw: Górnego i Dolnego Egiptu. Jak i dlaczego doszło do połączenia obu krajów? Ustrój polityczny starożytnego Egiptu. Rozwarstwienie klasowe społeczeństwa. Kapłani. Sztuka na usługach reżimu

III TAJEMNICZE ZNAKI	41
JĘZYK I PIŚMIENICTWO	

Jakim językiem mówili starożytni Egipcjanie? Hieroglify. Rola napisów w sztuce. Ortografia ustępuje miejsca kaligrafii. Pismo hieratyczne i demotyczne. Matematyka, geometria i astronomia. O czym mówią papirusy? Szkoła i nauka pisania listów

IV BOGINI SESZAT PISZE ANNAŁY	55
PERIODYZACJA DZIEJÓW	

Skrupuły profesora Sethe. Kronika Manetona. Jak Egipcjanie obli-

czali czas? Kalendarze egipskie. O trudnościach w ustaleniu chronologii. Co dziś wiemy o najstarszej historii kraju? Archeolodzy odczytują z wykopalisk dzieje przedhistorycznego Egiptu. Co zdarzyło się nad Nilem pomiędzy 6000 a 3000 r. p.n.e. Narmer-Menes dokonuje zjednoczenia kraju. Pierwsze dwie dynastie tynickie. Potęga faraonów Starego Państwa. Przewrót rewolucyjny w Pierwszym Okresie Przejściowym. Odrodzenie kraju w Średnim Państwie. Hyksosi w Egipcie. Wielcy zdobywcy i rozkwit kultury w Nowym Państwie. Exodus. Egipcjanie poznają Greków. Wzrost potęgi kapłanów. Król-heretyk i jego piękna żona. Konflikt króla z klerem. *Faraon Prusa*. Obcy najeźdźcy w Egipcie. Ptolemeusze zakładają nową dynastię. Egipt kolonią rzymską. Chrześcijaństwo dociera nad Nil. Królestwo Meroickie w Nubii

V GWIAZDY NA NIEBIE 81

WIERZENIA RELIGIJNE

Geneza i specyfika religii egipskiej. Jak Egipcjanie wyobrażali sobie powstanie świata. Kosmogonia heliopolitańska, memficka i hermopolitańska. Triady bogów. Egipski Olimp. Kim był Ozyrys? Walka Horusa z Setem. Dusza zmarłego przed sądem Wielkiego Boga. Z czego składa się człowiek? Rytuał pogrzebowy. Święta i jubileusze

VI O SWITANIU I WSCHODZIE SŁONCA 103

POCZĄTKI SZTUKI W EGIPCIE, OKRES PREDYNASTYCZNY I DWIE DYNASTIE TYNICKIE

Pierwsze trzy tysiące lat sztuki egipskiej. Jak Flinders Petrie podzielił prehistorię Egiptu? Sekwencje grup chronologicznych. Najstarsze malowidła z Hierakonpolis. Skośne mury wznoszone z gliny. Kaplice Górnego i Dolnego Egiptu. Po chaosie nastaje ład i porządek. Sztuka staje się jasną, czytelną i zrozumiałą dla wszystkich. Artysci odrzucają przedmioty na płaszczyznę. Grobowce pierwszych faraonów

VII HORYZONT RA 123

BUDOWNICTWO I ZDOBNICTWO STAREGO PAŃSTWA

Imhotep tworzy monumentalną architekturę. Piramida schodkowa Dżesera. Jak powstawały piramidy? Czy zagadka piramidy Cheopsa? Co należało do zespołu piramidy? Kto i jak budował piramidę? Sfinks przestaje być zagadką. Świątynie z granitu. Obelisk-rożen. Rodowód mastaby. Co wyobrażały kolumny i gzymsy w świątyniach? Jak mieszkał faraon? Meble i naczynia pałacowe. Biżuteria

VIII CHNUM TWORZY CZŁOWIEKA 143

KANON POSTACI LUDZKIEJ

Jeszcze raz o propagandzie w sztuce. Jak należało przedstawiać człowieka? Proporcje ciała, wzory i modele. Czy artystów ceniono w Egipcie? Praca zespołowa w warsztatach. Sztuka odbija rzeczywistość społeczną. Portret syntetyczny. O trzech grupach kanonu.

Pisarz zdobywa w sztuce szczególne uznanie. Tylko w Egipcie mógł powstać kanon. Sztuka egipska jest realistyczna. Sceny, które się powtarzają

IX PO ZACMIENIU SŁOŃCA 167

UPADEK SZTUKI W OKRESIE PRZEJŚCIOWYM I ODRODZENIE W EPOCE ŚREDNIEGO PAŃSTWA

Rozbicie kraju i wojny domowe nie sprzyjają sztuce. Co odkryliśmy w Edfu? Konkubiny w katakumbach. Sztuka odradza się w Średnim Państwie. Fortece bronią dostępu. Piramida na dachu świątyni. Już tylko z cegły buduje się piramidy! Labirynt. Skromne przybytki bogów. Nomarchowie kują groby w skałach. Co to jest kapitel historyczny i filar ozyriacki? Faraon buduje miasto dla robotników. Północ i Południe rzeźbią odmiennie. Król biegnie przed bogiem. Biżuteria księżniczki. Portret zatroskanego faraona. Hyksosi nie niszczą sztuki

X AMON I ATON W ZENICIE 187

KLASYCYZM SZTUKI NOWEGO PAŃSTWA I EPIZOD AMARNEŃSKI

Kraj się bogaci. Trumny ze złota. „Złoty wiek” malarstwa. Hatszepsut i Totmes III spoglądają w przeszłość. Co Polacy odkryli w Deir el-Bahari. Sztuka zaczyna być powabną i pełną wdzięku. Kontrapost, sfumato. Sztuka dąży do klasycyzmu. Konserwatywni i postępowi artyści. Niebezpieczeństwo akademizmu. Wspaniały epizod w Tell el-Amarna. Sztuka popada w manierę. Królowa Nefertiti opuszcza pałac. Wszystko wraca do dawnego. Nawrót do akademizmu. Ramzes II i III cenią dekoracyjność i sceny batalistyczne. Dekadentyzm ostatnich Ramessydów. Egipcjanie kochają przyrodę

XI ZIEMSKIE SIEDZIBY BOGÓW 207

KANON ŚWIĄTYNI EGIPSKIEJ I ARCHITEKTURA WIELKICH ZDOBYWCÓW

Klasyczna świątynia egipska symbolem potęgi kleru Amona. Wchodzimy do świątyni. Świątynia pałacem boga. Każdy w świątyni ma swoje miejsce. Światło w świątyni. Jak orientowano oś świątyni? Świątynia stoi nad Nilem. Kto pierwszy zbudował „klasyczną” świątynię. Architekt egipski kochankiem królowej. Dolina Królów i świątynie grobowe władców. Pałace królewskie przy świątyniach i poza nimi. Kotlina Deir el-Bahari. Rzemieślnicy budują miasteczko. Luksor i Karnak oraz inne przybytki bogów. Abu Simbel wycina się ze skały

XII PRZED ZACHODEM SŁOŃCA 235

EPOKA PÓŻNA

Sztuka chyli się ku upadkowi. Piramidy w Sudanie. Neoklasycyzm ksiąząt z Sais. Kanon zdał egzamin. Ekonomia i polityka decydują o charakterze sztuki ptolemejskiej. Niewypał nowej idei. Serapis

w Aleksandrii i Horus w Edfu. Egipcjanie uczą się od Greków modelowania. Nowi władcy składają hołd egipskim bogom. Od-
kopujemy Apollinopolis Magna. Rzymowi nie powiodło się zmienić
sztuki egipskiej. Posągi z Dime i portrety z Fajum. Tot w rzymskim
pancerzu. Nubijczycy pożyczają od Egipcjan sztukę

XIII NARODZINY NOWEGO BOGA 257

EGIPT CHRZEŚCIJAŃSKI

Znaleziono diabła w Egipcie. To nie koptowie stworzyli sztukę
koptyjską. Madonny i Archaniołowie za pylonami. Horus na koniu
jako święty Jerzy. Greckie nimfy w klasztorach. Kąpiel małego
Jezusa w obramieniu meandrów. Teatr antyczny kościołem. Naro-
dziny nowej sztuki. Cud w Faras. Znak życia *anch* staje się krzyżem

ZESTAWIENIE CHRONOLOGICZNE 266

BIBLIOGRAFIA 276

INDEKS 281

SPIS ILUSTRACJI 289